

VERKSAMHETSBERÄTTELSE 2010-2011

Denna verksamhetsberättelse för Riskkollegiet omfattar perioden april 2010 t.o.m. april 2011.

Styrelse, administration och ekonomi

Styrelsen har under verksamhetsperioden varit konstituerad enligt följande:

<i>Ordförande:</i>	Jan Olof Snihs
<i>V. ordförande:</i>	Lena Kecklund
<i>Sekreterare:</i>	Johan Bergström (suppleant, doktorandombud)
<i>Kassör:</i>	Olof Söderberg
<i>Övriga ledamöter:</i>	Peter Modin (webbredaktör, doktorandombud) Per Wikman-Svahn (redaktör för Risknytt)
<i>Suppleanter:</i>	Hans-Olov Byquist Ing-Marie Olsson Åke Munkhammar
<i>Ständigt adjungerad:</i>	Jack Valentin (kontaktperson till det Vetenskapliga Rådet)

Revisorer sedan årsmötet 2010:

<i>Revisorer:</i>	Ulf Bäverstam Sten Grapengiesser
<i>Revisorssuppleanter:</i>	Gun-Astri Swedjemark Peter Stern

Styrelsen har från årsmötet 2010 till årsmötet 2011 haft 7 protokollförda sammanträden, nämligen den 3/6 (per capsulam möte), 9/9, 28/10, 8/12 under 2010 och den 15/1, 28/2, och 7/4 under 2011.

Valberedning för tiden från årsmötet 2009 och till årsmötet 2011 är: Peter Stern, Stefan Backe, Richard Levin och Lars-Erik Warg. Peter Stern var sammankallande fram till årsmötet 2010 då han avgick bl.a. på grund av vistelse utomlands. Fram till årsmötet 2011 har istället Lars-Erik Warg varit sammankallande.

Den 31 december 2010 hade föreningen 232 medlemmar (164 per den 31 december 2009). Under året tillkom alltså 75 nya medlemmar samtidigt som 7 stycken utträdde dvs. ett nettotillskott på 68 medlemmar, vilket innebär en 40% ökning av medlemsantalet. Detta är mycket glädjande och uppmuntrande i våra försök att öka intresset för Riskkollegiet och dess verksamhet. En orsak är säkert väl mottagna seminarier under året, av vilka några också TV-sändes. Se nedan.

Risikkollegiets ekonomiska ställning framgår av årsredovisningen

Risikkollegiets kansli sköts av Sigbladh Administration HB enligt upprättat avtal.

Föreningsmöten/seminarier

Tre seminarier har anordnats under verksamhetsåret samt två föredrag (från de två pristagarna i anslutning till årsmötet 2010). Seminarierna har under det gångna verksamhetsåret haft ett relativt stort antal åhörare och tre av fyra seminarier under året 2010 (inkl. det i mars) och till och med april 2011 har varit av allmänt intresse och visats i TV. Bidragande orsaker till detta har säkert varit val av ämnen, arrangemang, samarbetspartner och tidpunkt i förhållande till andra aktiviteter. Utsändning i TV innebär en väsentligt ökad spridning av given information och kännedom om Risikkollegiet, vilket naturligtvis också påverkar intresset för kollegiet och antalet medlemmar, se nedan. Inbjudan till seminarier annonseras på Risikkollegiets hemsida. Information sprids genom utskick till alla medlemmar och till andra som bedöms kunna vara intresserade. Genomförda seminarier dokumenteras på hemsidan.

En kort beskrivning av de seminarier som anordnats under verksamhetsåret:

Medlemsmöte den 28 april 2010. Årsmöte + 2 föredrag

Årsmötet 2010 föregicks av utdelning av två priser med efterföljande föredrag. Det ena var Risikkollegiets pris för betydelsefulla insatser på riskområdet, **The Swedish Risk Academy Award** som tilldelades professor Maria Feychting vid Institutet för miljömedicin, Karolinska Institutet. Hon gav därefter årets Bo Lindell föreläsning med titeln *Radiofrekvent exponering från mobiltelefoni och hälsa – vetenskap och fallgropar*.

Det andra var Risikkollegiets **Utmärkelse till Lovande Yngre Forskare** som gavs till Teknologie Doktor Bengt Söderbergh vid Globala energisystem, Institutionen för fysik och astronomi, Uppsala Universitet. Han gav därefter en föreläsning med titeln *A Coming European Gas Crisis? The Future Supply from Norway and Russia*.

Medlemsmöte/seminarium den 11 oktober 2010. Sex års forskning kring Risk- och Sårbarhetsproblematik på tre timmar.

Seminariet anordnades av Risikkollegiet, Lunds Universitet och Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap (MSB) och ägde rum i ABF-huset i Stockholm. Under sex år har ett ramforskningsprogram kallat FRIVA (Framework Programme for Risk and Vulnerability Analysis) bedrivits vid Lunds Universitet. Projektet har finansierats av MSB. FRIVA:s sex genomförda år sammanfattades och diskuterades.

Seminariet hade cirka 95 åhörare.

Föredragshållare var forskare och ledare för projektet.

Föredrag som PowerPoints och hela programmet återfinns på Risikkollegiets hemsida

www.risikkollegiet.nu

Medlemsmöte/seminarium 9 november 2010: Energiförsörjningens risker.

Seminariet anordnades av Risikkollegiet och Analysgruppen vid KSU (Kärnkraftsäkerhet och Utbildning AB) och ägde rum i ABF-huset i Stockholm. Seminariet gav en bred presentation av de aktuella problem och osäkerheter som utgör ett hot och en utmaning och därmed en risk för energiförsörjningen på kort och lång sikt. Kungliga vetenskapsakademiens energiutskott stödde seminariet. Seminariet hade cirka 70 åhörare.

Efter en inledning av moderatorn Anders Wijkman följde föredragen

- ”Möjligheter för energiförsörjning i ett globalt perspektiv” av Thomas B. Johansson,
- ”Hot mot energiförsörjningen i ett globalt perspektiv” av Sophie Grape och Mikael Höök,
- ”Energiförsörjningen i ett politiskt perspektiv” av Sigfrid Leijonhufvud,
- ”Vad är risk? Individens och samhällets uppfattning om energiförsörjningens risker” av Sven Ove Hansson,
- ”Klimatutvecklingen och dess möjliga påverkan av och på energiförsörjningen” av Sten Bergström
- ”Riskevaluering och livscykelanalys” av Birgit Bodlund
- ”Energisystem som utgår från miljö- och hälsovärderingar” av Gunnar Hovsenius
- ”Energiförsörjningen och miljön” av Mikael Johannesson och Mikael Jensen
- ”Energiförsörjningen och människans hälsa. Riskbedömningar under osäkerhet” av Mats Harms-Ringdahl
- ”Vilka krav kan/bör ställas på företag, ägare, stat vad gäller säkerhet, ekonomi, ansvar, försäkringar, beredskap för olyckor, konsekvenser utanför landets gränser etc.” av Ingvar Persson
- ”Paneldiskussion”: Riskbilden för framtidens energiförsörjning.

Hela seminariet filmades av SVT Forum och återgavs i SVT’s kunskapskanal. Föredrag som PowerPoints och hela programmet återfinns på Riskkollegiets hemsida www.riskkollegiet.nu

Medlemsmöte/seminarium 5 april 2011: Antibiotikaresistens.

Bakgrunden till seminariet var följande. Antibiotika har inneburit en revolution för hälsovården. Nu hotas möjligheten till effektiv behandling på grund av att allt fler bakterier blir resistenta. Seminariet belyste sambanden mellan antibiotikaanvändning, smittspridning och resistenta bakterier. En paneldiskussion gav exempel på hur man som enskild individ i olika vardagssituationer kan göra kloka val som bidrar till att minska risken för resistens. Seminariet kom att beröra allt ifrån hygien i vardagen, livsmedelshantering, sjukvård, djurhållning till användningen av antibiotika samt desinfektionsmedel och andra antibakteriella produkter. Seminariet arrangerades av sex myndigheter och Riskkollegiet. Myndigheterna var Socialstyrelsen, Statens Veterinärmedicinska Anstalt, Livsmedelsverket, Jordbruksverket, Smittskyddsinstitutet och Kemikalieinspektionen.

Efter välkommen av Johan Carlson, GD för Smittskyddsinstitutet och inledning av Lars-Erik Holm, GD för Socialstyrelsen och Bengt Larsson, smittskyddschef, Jordbruksverket gavs följande föredrag:

- ”Hur blev det så här”? Av Otto Cars, Christina Greko
- ”Hur vi uppfattar risker och osäkerhet” av Sven Ove Hansson
- ”Bakterier — våra vänner (och fiender)” av Roland Möllby
- ”Antibiotikaresistens — uppkomst och spridning” av Karin Tegmark Wisell
- ”Ren och fräsch — på gott och ont” av Anna Nordberg
- ”Kan läkemedelsproduktion i Indien bidra till ökad risk för spridning av antibiotikaresistenta bakterier”? av **Joakim Larsson**
- ”När gör antibiotika nytta”? av Johan Struwe
- ”Enkla åtgärder kan förebygga smittspridning i vardagen” av Inger Riesenfeld-Örn
- ”Läget djur och vad gör vi” av Ulrika Grönlund Andersson
- ”Läget livsmedel och vad gör vi” av Maria Egervärn.

Seminariet hade cirka 175 åhörare. Hela seminariet filmades av UR och avses återges under maj 2011 i SVT’s kunskapskanal. Föredrag som PowerPoints och hela programmet återfinns på Riskkollegiets hemsida www.riskkollegiet.nu

Planerad seminarieverksamhet.

Styrelsen har under året ingående diskuterat flera uppslag till framtida seminarier. Förslag till seminarier kommer från styrelsen, från bidragsgivande eller andra externa organisationer och från kollegiets medlemmar. I det senare fallet har styrelsen under 2010 inbjudit medlemmarna att skicka in förslag till seminarier, vilket ledde till upp mot 10 förslag. Dessa är nu inlagda i den förslagspool som finns för närvarande. Vi ser gärna att medlemmarna fortsätter att skicka in seminarieförslag.

Av seminarier under planering och planerade seminarier kan följande nämnas.

Två seminarier på temat ”Hur sker riskbedömningar och riskvärdering i anslutning till publika evenemang som medför risker för såväl deltagare som publik?” planeras med Polismyndigheten i Stockholm i samverkan även med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB). Enligt tidigare planer skulle seminariet ha genomförts under år 2010. På förslag av Polismyndigheten har emellertid genomförandet skjutits fram i tiden till att ske under 2012. Planerna har under tiden också ändrat karaktär från ett seminarium med föredrag om risker etc. till ett utbildningsprogram i ett tvåstegsarrangemang.

Det första seminariet har syftet att vidareutbilda polisen och medverkande tillståndsgivande myndigheter och det andra att fördjupa kunskapen hos arrangörer av stora publika evenemang. Det första seminariet kommer att fokusera mot ”Säkerhetsguide för evenemang och riskanalys vid stora evenemang.” Seminariet kommer att bestå av inledande föredrag följda av övningar i grupper. Riskkollegiet kommer att vara med i planeringen och som arrangör och med ett antal medverkande i grupparbetet. Det andra seminariet är ännu inte diskuterat i detalj. Även under detta steg kommer Riskkollegiet att medverka i planering och arrangemang.

Exempel på andra förslag till seminarier med potentiellt stort intresse är

- *Värdering av hälsokonsekvenser: Extremt dyra medicinska behandlingar*
- *Demokratiaspekter i riskhantering – Fördelning av risker i samhället*
- *Hantering av risker inom finansmarknaden*
- *Säkerhetsarbete inom flygindustrin*
- *Risker ur ett politiskt perspektiv*

Den i fjol framtagna strategin för att öka antalet deltagare till seminarierna har hittills varit framgångsrik och kommer att fortsätta tillämpas. Den innebar i korthet:

- val av *ämne* som är intressant för många, som anknyter till aktuell händelse eller är aktuellt av andra skäl, eller som är av genuint intresse för viss större grupp i samhället eller viktigt för utveckling av riskbegreppet
- kunniga och skickliga *föredragshållare* av vilka någon/några bör vara väl kända
- god, riktad *marknadsföring* med en programförklaring som är koncis men ändå förklarande, utmanande, attraktiv
- val av *tidpunkt* för seminariet att inte kollidera med annat viktigt närbesläktat seminarium, undvika måndagar och fredagar, närhet till stora helger m.m.
- *plats och lokal* väljs med hänsyn till det väntade intresset

Endagsseminarium kan behövas för att täcka ett stort ämne med stort intresse. Så har varit fallet i tre av seminarierna under 2010 och 2011 fram till årsmötet 2011. Halvdagsseminarier med eller utan lunch förväntas kunna locka fler deltagare än heldags och kommer att prövas under 2011.

Medlemsantalet

Som framgått ovan hade Riskkollegiet den 31 december 2010 232 medlemmar jämfört med 164 samma tid 2009 dvs. en 40% nettoökning. Detta innebär att den negativa trenden med en minskning med ca 3-10 % per år de senaste åren har brutits.

Styrelsen har under 2010/2011 tillämpat de under det föregående verksamhetsåret utarbetade strategierna för att öka medlemsantalet och kommer att fortsätta under 2011/2012. De mest prioriterade insatserna är

- genomföra mer lockande seminarier bl.a. genom att analysera varför vissa seminarier lockar fler deltagare än andra seminarier,
- ytterligare förbättra hemsidans och Risknyttts roll,
- låta studerande få medlemskap med en årsavgift på 50 kr,
- låta stödjande organisationer anmäla 5 anställda att bli medlemmar utan kostnad,
- stimulera medlemmar och stödjande organisationer att ge förslag till seminarier och andra aktiviteter som skulle passa deras intressen och behov samt
- i brev och branschtidningar annonsera och informera faktiska och potentiella medlemmar om fördelarna med att vara medlem i Riskkollegiet

Riskkollegiets hemsida

Riskkollegiets hemsida förbättras enligt tidigare planer och tillgänglig tid för detta. Hemsidan har hållits uppdaterad av Riskkollegiets webbredaktör Peter Modin. Det finns nu fungerande rutiner för utannonsering av och anmälan till seminarier i Riskkollegiets regi. Det innebär bl.a. att anmälan sker genom e-post anmälan till Riskkollegiets kansli. Planerna för ett anmälningsskema direkt på hemsidan för att via den anmäla sig till ett seminarium har ännu inte kunnat realiseras.

Ett modernare, mer dynamiskt format av hemsidan har diskuterats som skulle kunna förenkla uppdatering av hemsidan och ge ökade möjligheter för kollegiets medlemmar att interagera med varandra, att kommentera aktuella frågor etc. Detta har heller inte kunnat realiseras under detta verksamhetsår.

Risknytt

Per Wikman-Svahn är redaktör för Riskkollegiets nyhetsbrev Risknytt. Sedan föregående årsmöte har ett nummer av Risknytt utkommit. Nya nummer av Risknytt distribueras numera i första hand i elektronisk form men nya medlemmar får en utskrivet version av det senaste numret i samband med att de får välkomstinformation från Riskkollegiet. Tidigare nummer av Risknytt finns från år 2000 tillgängliga på Riskkollegiets webbplats. Nästa nummer utkommer efter årsmötet 2011.

Doktorandrepresentation

Doktorander inom riskforskningens olika områden och olika discipliner är viktiga både som resurs och intressant för riskkollegiet. I syfte att verka för att doktoranders intressen tas tillvara inom riskkollegiet har styrelsen två doktorandombud: Johan Bergström och Peter Modin. Styrelsen är medveten om att doktoranderna som intressant intressegrupp och resurs inte utnyttjas optimalt av styrelsen och doktoranderna utnyttjar inte heller Riskkollegiet som var tänkt. Ett förslag som kan förverkligas i samråd med Vetenskapliga Rådet är att doktoranderna erbjuds tillfälle att presentera sina forskningsuppgifter och resultat t.ex. som halvdagseminarium.

Därutöver kan doktorandombuden bidra med särskilt doktorandperspektiv på riskkollegiets seminarieplanering.

Vetenskapligt råd

Enligt stadgarna utser styrelsen ett Vetenskapligt Råd. Rådets uppgift är att inom Riskkollegiets verksamhetsområde ta ansvar för vetenskapliga bedömningar samt att i övrigt verka för Riskkollegiets syften i enlighet med styrelsens uppdrag. Det Vetenskapliga Rådet kan också genomföra seminarier på för Riskkollegiet relevant tema.

Det Vetenskapliga Rådet har under verksamhetsåret haft följande sammansättning:
Jack Valentin, *till 25 januari 2011 ordf. och kontaktperson till Riskkollegiets styrelse*
Urban Strandberg, *fr o m 25 januari 2011 ordf. och kontaktperson till Riskkollegiets styrelse*
Åke Bergman
Britt-Marie Drottz-Sjöberg
Agneta Oskarsson
Kurt Petersen
Ivar Vågsholm

Under verksamhetsåret har det Vetenskapliga Rådet huvudsakligen arbetat med att finna en ny ordförande. I slutet av år 2010 kunde styrelsen rekrytera docent Urban Strandberg, Göteborgs Universitet som ny ordförande för rådet. Han är docent i statsvetenskap och verksam vid Centrum för forskning om offentlig sektor (CEFOS), Göteborgs universitet med ett mångdisciplinärt nätverk. Hans bakgrund i riskfrågor är bland annat ett brett forskningsprojekt på temat järnvägsutbyggnad, vilket födde ett intresse för lokaliseringsproblematik kring stora infrastrukturprojekt vilket han fokuserat på de senaste åren ur ett tvärvetenskapligt perspektiv. Han kommer att presentera sig på årsmötet den 11 maj 2011

Ersättare till Christer Edling och Åsa Boholm, som avgick som ledamöter i Vetenskapliga Rådet under förra verksamhetsåret, har ännu inte kunnat utses.

Utbildning

Riskkollegiets bidrag till utökade utbildningsinsatser avseende risker och riskhantering sker nu genom dels de seminarier som genomförs, dels genom tidskriften Risknytt och dels genom information på kollegiets hemsida, som återger givna föredrag på seminarier och som informerar om var och vilken utbildning som äger rum i Sverige. Styrelsen avser att undersöka möjlighet och intresse hos utbildningsanstalter i Sverige för att diskutera ytterligare aspekter på hur Riskkollegiet kan bidra till ökade utbildningsinsatser på riskområdet.

Stödorganisationer

Offentliga organ, företag, föreningar och stiftelser som stödjer Riskkollegiets syften kan bli stödorganisationer. Varje stödorganisation erbjuds utse fem personer som betraktas som medlemmar i Riskkollegiet. Stödorganisationer har inte rösträtt eller annat formellt inflytande i Riskkollegiet. Om stödorganisationen har minst 100 anställda är årsavgiften 10 000 kronor; för mindre organisationer 5 000 kronor.

Under år 2010 fanns sex stödorganisationer, nämligen Analysgruppen vid KSU (Kärnkraftsäkerhet och Utbildning AB), Elforsk, Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap, Naturvårdsverket, Strålsäkerhetsmyndigheten och Svensk Kärnbränslehantering AB. Riskkollegiet är mycket tacksamt för dessa bidrag, som utgör en nödvändig ekonomisk bas för kollegiets verksamhet.

Antalet stödorganisationer under 2010 har minskat med en. Minskat ekonomiskt stöd hämmar det utvecklingsarbete av Riskkollegiets verksamhet som intensifierats under år 2010. Vissa delar av verksamheten kan inte bedrivas utan en ekonomisk bas för finansiering av t.ex. stora seminarier med deras kostnader för lokal, resor, apparatur, kansli och föredragsarvoden för vissa högkvalificerade insatser, av särskilda konsultinsatser på dataområdet, av produktion av artiklar och informationsmaterial, av styrelsens utgifter i samband med sammanträden osv.

Styrelsen kommer därför att arbeta efter tre linjer, dels ökad information till och ökat samarbete med stödjande organisationer för att behålla och öka motivationen att fortsätta ge ekonomiskt stöd och kanske utöka den, dels försöka utöka antalet stödjande organisationer och dels att pröva möjligheten att erhålla särskilt anslag från forskningsbeviljande organisationer för bl.a. produktion och spridning av skrivet material om risker, genomförande av vissa seminarier av forsknings- och utvecklingskaraktär etc.

Övrig verksamhet

Riskkollegiets styrelse har beslutat att den verksamhetsanalys och verksamhetsplan som utarbetats till årsmötet 2011 skall gälla som arbetsdokument och tills vidare vara styrande för verksamheten under de närmaste 2 åren.

Slutord

Det gångna verksamhetsåret har varit framgångsrikt när det gäller arrangemang av intressanta och välbesökta seminarier, vilket också bidragit till ett ökat antal medlemmar. Ordförande för Vetenskapliga Rådet har utsetts vilket innebär förväntningar om ökat samarbete med Riskkollegiets styrelse för fler insatser i frågor om risker och riskhantering genom skrifter, seminarier och föredrag.

Styrelsen kommer att fortsätta förbättra sin informationsverksamhet genom tidskriften Risknytt och hemsidan. Förslag att förbättra finansieringen av verksamheten kommer att prövas för att kunna genomföras.

Medlemmarnas fortsatta intresse, stöd och engagemang i riskfrågor är väsentliga för att Riskkollegiet också framöver ska kunna fullgöra uppgifterna att vara ett kontaktnät och att anordna kvalificerade sammankomster kring riskrelaterade frågeställningar. *Styrelsen vädjar till alla nuvarande medlemmar att bidra till att sprida kännedom om och öka intresset för föreningen.*

Styrelsen tackar för det gångna verksamhetsåret och ser fram mot det nya med nya utmaningar och insatser för medlemmarna och deras förkovran på riskområdet.

På styrelsens vägnar,

Jan Olof Snihs, Ordförande